

Asia: VN/599/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Virvoitusjuomaverotus vaikuttaa suuresti alan toimijoihin ja kilpailuun, minkä vuoksi Smoothie Heaven Oy ("Yhtiö") haluaa lausua hallituksen esitysluonnoksesta, jolla virvoitusjuomaverolakia on ehdotettu muutettavaksi.

Yhtiö toteaa ensinnäkin, että yhtiö luonnollisesti kannattaa sitä, että juomiseen ja syömiseen liittyviä valintoja ohjataan terveysperusteisempaan suuntaan esimerkiksi verotuksen keinoin edellyttäen kuitenkin, että verotus ei saa aiheuttaa kilpailun vääristymää suhteessa tuotteisiin, joista ei kanneta ollenkaan virvoitusjuomaverotusta. Verotuksen porrastaminen lisättyyn sokeriin perustuen on myös sinänsä kannatettavaa, koska Yhtiön käsityksen mukaan lähtökohtaisesti tuote, jossa ei ole lisättyä sokeria verrattuna, että siinä on lisättyä sokeria, olisi kuitenkin terveyden kannalta parempi.

Yhtiön käsityksen mukaan lainvalmistelijalla ei ole täyttä ja oikeaa kuvaa siitä, minkälaisia tuotteita virvoitusjuomaverotus koskee ja miten kahvila – ja ravintolatoiminnassa tapahtuvien tuotteiden virvoitusjuomaverotus tapahtuu käytännössä.

Yhtiön käsityksen mukaan virvoitusjuomaverotus on alun perin ns. tukkuportaan vero, jossa hyödynnetään laajasti ns. väliaikaisen verottomuuden järjestelmää ja jossa verotuksen suorittamisvelvollisuus syntyy vasta luovutettaessa tuote kulutukseen. Myös valmisteverotusta koskevat raportointi- ja veronsuorittamisvelvollisuudet oli säädetty soveltumaan lähinnä teollisesti valmistettujen isojen juomatuote-erien valmistusprosessia ja kulutukseen luovuttamista. Esitysluonnoksessa todetaan, että virvoitusjuomaverotus kattaa myös tilanteet, joissa tuotteen valmistaja valmistaa tai jalostaa tuotetta muualla kuin verottomassa varastossa tai osallistuu virvoitusjuomien valmistamiseen tai jalostamiseen. Esitysluonnoksessa on mainittu esimerkkinä mehunpuristus vähittäistavarakaupan mehkoneessa ja virvoitusjuomaveron alaisten tuotteiden valmistus ravitsemusliikkeessä. Luonnoksessa on todettu edelleen, että tällöin jokainen yksittäinen tuote-erä katsotaan kulutukseen luovutetuksi valmistushetkellä, jolloin myös veron raportointi- ja maksuvelvollisuus syntyvät.

Vuoden 1.1.2021 alusta lukien kaikkien virvoitusjuomaverovelvollisten raportointi- ja maksuvelvollisuus muutettiin vastaamaan oma-aloitteisten verojen menettelyjä. Näin ollen myös eräkohtaiset ilmoittajat tulivat kuukausiraportoinnin piiriin. Hallituksen esitysluonnoksen kuvausta menettelysäännöksistä ja verovalvonnasta sivulla 5 tulisi muuttaa vastamaan sitä, mitkä raportointitavat ovat nykyisin. Yhtiön käsityksen mukaan kohta, jossa todetaan, että ”jokainen yksittäinen tuote-erä katsotaan kulutukseen luovutetuksi valmistushetkellä, jolloin myös veron raportointi- ja maksuvelvollisuus syntyvät” on siis virheellinen tai ainakin harhaanjohtava.

Yhtiö pitää tärkeänä, että raportointi- ja maksumenettelyt kuvataan yksityiskohtaisemmin ja myös oikein, koska kahvila- ja ravintolatoiminnan virvoitusjuomaverovelvollisuuteen on liittynyt viimeisen 10 vuoden ajan huomattavaa tulkinnanvaraisuutta erityisesti siitä, ulottuuko virvoitusjuomaverotus kahvila- ja ravintolatoimintaan ja mikä on ollut oikea menettely raportoida tuotteiden virvoitusjuomaverot. Ennen vuotta 2021 valmisteverolainsäädäntö eikä Verohallinnon julkaistut ohjeistukset (Ohje vuodelta 2018, ”Kaupan mehustuskone ja smoothiebaari: juomien valmistajan pitää maksaa virvoitusjuomaverot”) huomioineet sitä, miten raportointi tulisi tapahtua kahvila- tai ravintolatoiminnassa. Veroilmoituksen tekeminen esimerkiksi jokaisen myydyin smoothien jälkeen olisi aiheuttanut niin verovelvolliselle kuin veronsaajallekin kestämätöntä hallinnollista työtä. Verohallinto antoi vuonna 2017 meille laista poikkeavan raportointitapamääräyksen, jonka mukaan saimme raportoida kuukausittain valmistuneet smoothiet. Sitä ennen Verohallinnon kanta oli, että jokainen valmistunut juoma olisi pitänyt erikseen raportoida ja maksaa siitä virvoitusjuomaverot. Yhtiö piti sinänsä oikeana ratkaisuna, että viranomaispäätöksellä raportointi järkevöityi ja virvoitusjuomaverot voitiin raportoida ja tilittää ilman suhteetonta hallinnosta työtä. Tämä kuitenkin osoitti sen, että Yhtiön käsityksen mukaan viimeisen 10 vuoden ajan lain raportointi- ja maksumenettelyt eivät olleet sitä varten, että kahvila- ja ravintolatoiminnassa olisi ollut tarkoitus kantaa virvoitusjuomaveroa. Verohallinnolla ei ollut mitään yleistä, kaikkia kahvilatoimijoita koskevaa ohjeistusta valmiina vaan Verohallinto antoi ainoastaan yhtä verovelvollista eli yhtiötämme koskevan määräyksen raportointitavasta.

Yhtiötämme koskevan korkeimman hallinto-oikeuden 13.9.2021 päivätyn ratkaisun (KHO 2021:126) mukaan virvoitusjuomaveroa tulee suorittaa kahvilatoiminnassa. Korkein hallinto-oikeus otti tämän tulkintakysymyksen ratkaistavakseen ns. prejudikaattiperusteella eli ohjatakseen laintulkintaa muissa samankaltaisissa tapauksissa ja ratkaisi, että kahvilatoiminnastakin on maksettava virvoitusjuomaveroa. Koska ko. oikeustapausta lähti liikkeelle verotarkastuksesta, ratkaisusta johtuen yhtiötämme koskevat jälkiverotukset jäivät voimaan ja käytännössä virvoitusjuomaverotus ulottui takautuvasti aina vuoteen 2013 asti.

Hallituksen esitysluonnoksessa ei oteta mitenkään kantaa, kuinka verovalvonta on toteutettu esimerkiksi kahvila- ja ravintolatoiminnassa. Valvonnasta on mainittu ainoastaan, että se perustuisi vielä aiempaa enemmän tuotteiden ilmoitettuihin elintarviketietoihin ja verovelvollisen valmisteverokirjanpidosta ilmeneviin tietoihin. Valvonnan osalta esityksessä ei kiinnitetä lainkaan huomiota siihen, miten ylipäättään valvotaan verovelvollisuuden piiriin kuulumista. Koska kyseessä on vain tiettyä toimialaa koskeva erityinen verovelvollisuus, tulisi tasapuolisen kilpailutilanteen varmistamiseksi valvoa sitä, että kaikki lain perusteella verovelvollisuuden piiriin kuuluvat toimijat tunnistetaan asianmukaisesti. Meille on tullut sellainen kuva, että kahvila- ja ravintola-ala on ollut yleisesti siinä käsityksessä, että virvoitusjuomaveroa ei kanneta kahvila- ja ravintolatoiminnassa tai verovelvolliset eivät ole ainakaan oma-aloitteisesti ilmoittautuneet virvoitusjuomaverovelvollisiksi. Verohallinto pitää listaa virvoitusjuomaverovelvollisista, olemme nähneet tuon listauksen ja käsityksemme mukaan listalla ei ole lisäksemme muita kahvila-, mehubaari- ja ravintolatoiminnassa smoothieita heti juotavaksi ja myyntiin valmistavia yritysiksi.

Tilanne näyttää siis kahviloiden, mehubaarien- ja ravintoloiden osalta olevan se, että vain yhteen ravintola-alalla toimivaan yhtiöön on kohdistettu verotarkastus, jonka myötä vain yksi yhtiö on katsottu virvoitusjuomaverovelvolliseksi. Valvonta ei ole toteutunut sen osalta, että kaikki samalla alalla toimivat katsottaisiin virvoitusjuomaverovelvollisiksi, minkä vuoksi Verohallinnon toiminnasta on kanneltu Eduskunnan oikeusasiamiehelle. Käsityksemme mukaan Eduskunnan oikeusasiamiehen toimisto on kantelusta johtuen pyytänyt Verohallinnolta selvitystä verovalvonnan toteutumisesta kahvilatoiminnassa.

Korkeimman hallinto-oikeuden edellä mainittu ratkaisu on muuttanut ymmärrystä ja verotuskäytäntöä sen osalta, ketkä kaikki ja minkä kaikkien tuotteiden osalta tulee katsoa virvoitusjuomaverovelvollisiksi. Käytännössä on ilmennyt viitteitä siitä, että verovelvollisuuden syntyminen on ollut (ja on edelleen) puhtaasti kunkin yrityksen ymmärryksen varassa. Valvonnan puuttuessa virvoitusjuomaveron maksamiselta on käsityksemme mukaan voinut välttyä yksinkertaisesti olemalla ilmoittamatta itseään verovelvolliseksi.

Jos virvoitusjuomaverovelvollisuus halutaan myös käytännössä ulottaa teollisen toiminnan lisäksi kahvila- ja ravintolatoimintaan, tulisi verovelvollisten yhdenvertaisuuden toteutumisen ja verotuksen- ja kilpailuneutraaliuden takaamiseksi valvonta ensisijaisesti kohdistaa siihen, että verovelvollisiksi laissa määritellyt saadaan todellisuudessa verotuksen piiriin.

26. lokakuuta 2022

SMOOTHIE HEAVEN OY

Eero Lamminen

Holappa Elli
Smoothie Heaven Oy

Lamminen Eero
Smoothie Heaven Oy